

50 jaar Margreet Dolman

Paul Haenen bij Meulenhoff:

De Knuffels
Het vrolijke winterboek
50 jaar Margreet Dolman

Paul Haenen en Ivo van Woerden

50 jaar Margreet Dolman

Hoogtepunten uit een grensverkennend leven

MEULENHOF

De interviews met Paul Haenen, Leonardo Jacobs, Bert Koe, Jeroen Krabbé, Sonja Barend, Harm Edens, Dammie van Geest, Jacob Bron, Hein Janssen, Claudia de Breij, Michel Jongens, Jan Paternotte, Susan Koenen en René Verhagen zijn in de zomer van 2025 afgenomen door Ivo van Woerden.

Illustratie op pagina 34 bovenaan en op vele andere pagina's: Chris van Geest

ISBN 978-90-896-8399-1

NUR 320

Omslagontwerp: Pankra

Omslagbeeld: © Steven Brons

Auteursfoto: Steven Brons

Zetwerk en illustraties: Mark van Vliet

Lithografie: DPS design & prepress studio

© 2026 Paul Haenen in samenwerking met Ivo van Woerden, Dammie van Geest en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Inhoud

Woord vooraf	13
1. 'Je móét het kwijt' (interview met Paul Haenen)	15
2. Ik ga me maar even verschonen (STAD/Radio Amsterdam-jaren)	33
Eten voor een zieke vader (hoorspel)	34
Nu hoort u het 's van een ander: Leonardo Jacobs	40
Karel Bereveen en het verzet (hoorspel)	42
Nu hoort u het 's van een ander: Bert Koe	44
Slagersjongen (hoorspel)	45
Nu hoort u het 's van een ander: Jeroen Krabbé	51
Ik ben een betere moeder (hoorspel)	52
3. Bellen met Sonja	59
Nu hoort u het 's van een ander: Sonja Barend	60
4. Buk nog een keer (chansons)	63
Buk nog een keer (chanson)	64
Hé Pot (verhaal)	67
Hé kleine pot (chanson)	70
Volg de weg van je hart (chanson)	72
Ik hoor nergens bij (chanson)	74
De laatste ronde (verhaal)	76
De afwas staat er nog (chanson)	78
Op losgeslagen groeven (verhaal)	80
Wij vonden elkaar (chanson)	82
Nu hoort u het 's van een ander: Harm Edens	84
5. Dingen die men niet zegt (verhalen en gedichten)	87
Conny Fitura (verhaal)	88
Hoezo (gedicht)	96
François (verhaal)	97
Homophylie (gedicht)	107
De man om wie ik niet gaf (verhaal)	108
Wereldkampioen (verhaal)	110
Tocht (gedicht)	112
De kans van mijn leven (verhaal)	113

Beton (gedicht)	114
Het scheppenverhaal (verhaal)	115
Dingen die men niet zegt I	117
Te open (gedicht)	121
Dingen die men niet zegt II	122
Liever alleen (gedicht)	130
Laat mij sterven (verhaal)	131
Gedicht om op de wc te hangen (gedicht)	135
Hij sloot mij op in zijn warenhuis (verhaal)	136
Erger dan kou (gedicht)	139
Drie ruzies (verhaal)	140
Plafond (gedicht)	145
Verlangen en Angst (verhaal)	146
Mijn vader het is gelukt (gedicht)	150
Beloofd geluk (gedicht)	151
 6. Margreet brengt warmte	 153
De wording van Dokter Valentijn (interview met Dammie van Geest)	154
Nu hoort u het 's van een ander: Jacob Bron	160
Eten bij de Franelli's (kerstverhaal)	162
Bolliepokkie (kerstverhaal)	168
Nu hoort u het 's van een ander: Hein Janssen	170
De Belevenissen-parade	172
Emanuel Borgdrift (kerstverhaal)	177
Nu hoort u het 's van een ander: Claudia de Breij	180
 7. Mens & Gevoelens	 182
Raldy Kapoek bekent (interview)	188
Emmy Kapoek: Mijn moeder liegt! (interview)	190
Nu hoort u het 's van een ander: Michel Jongens	194
Mijn brievenbus staat open (brieven)	198
Heden en Verleden (verhaal)	221
Innerlijk en Uiterlijk (verhaal)	225
 8. Margreet in de Maatschappij	 226
Willem-Alexander heeft een vriend (toespraak)	228
Een fijn personeelslid (toespraak)	230
Het regenforfait (toespraak)	233
Nu hoort u het 's van een ander: Jan Paternotte	236
Vraagsturing (toespraak)	238
Ode aan Dolman door Theo van Gogh	241
Verschillen en overeenkomsten (toespraak)	242
Spin in je eigen web (toespraak)	244
Levenshouding (toespraak)	248
Kunstliefde (toespraak)	250

9. Televisie	253
'Dat het veel te ver gaat, zijn de beste momenten' (vensterbankgesprek Maïke Meijer en Margôt Ros)	254
Nu hoort u het 's van een ander: Susan Koenen	260
'Wil je een keertje achterop?' (vensterbankgesprek met Manuela Kemp)	262
'Je moet je ego thuislaten' (vensterbankgesprek Job Gosschalk)	266
'Als er nu een jezusfiguur hier voor het raam landt en op het raam tikt...' (vensterbankgesprek Arjen Lubach)	273
Nu hoort u het 's van een ander: René Verhagen	278
'Alle sporen houden daar op' (Vensterbankgesprek met schrijver Maurits de Bruijn)	280
10. Herinneringen aan Dolman (brieven met herinneringen)	285
Nawoord	297
Verantwoording foto's	299

Binnenplaats Asfalt, 1998

Woord vooraf

Ik heb mijzelf nooit een baby gevoeld omdat ik vanaf mijn geboorte al voelde, besepte en wist hoe alles in elkaar zat.

Nog voor mijn navelstreng was doorgeknipt, ergerde ik me al aan mijn moeder. Zij schreeuwde alsof ze gevierendeeld werd terwijl ik aan haar gezicht zag dat zij zich geweldig aanstelde, alleen om indruk te maken op papa.

Vanaf mijn geboorte heb ik leren observeren, interpreteren en analyseren. Ik heb daardoor een weinig vrolijk maar wel bijzonder rijk, intens en geestelijk hoogstaand leven gekregen. Dat stemt mij dankbaar.

Mar peer Palma

Scenefoto, 1983

1

'Je móét het kwijt'

Een interview met Paul Haenen over het ontstaan van Margreet Dolman

Hij dacht dat hij misschien materiaal voor vier Margreet Dolman-afleveringen zou hebben en dat het dan op zou zijn. Maar vijftig jaar na die eerste hoorspeluitzending van januari 1976, en honderden afleveringen voor radio en televisie, theatervoorstellingen, verhalen, toespraken en interviews verder, zit Paul Haenen (79) in een fauteuil in de woonkamer van zijn buitenhuis in het Zuid-Franse Apt om op de wording van zijn creatie terug te blikken.

Aan de muur hangt een grote televisie waarop hij de actualiteiten volgt en op een bureau staat een groot scherm – ‘nieuw’ – waarop hij een Mac Mini heeft aangesloten – ‘ook nieuw’ – en sinds kort een airco om de Provençalse hitte buiten te houden – ‘dan kunnen we lekker doorwerken’. Als hij hier vanuit Amsterdam met de trein naartoe reist zit er een microfoon in zijn koffer, zodat hij ook in Apt, of waar dan ook, afleveringen kan opnemen en ter plekke kan monteren voor de podcast *Thuis bij Margreet Dolman* waarmee hij nog altijd vrolijkheid, troost en relativering brengt. Vanwege de technologische vooruitgang hoeft niemand nu meer op een vast tijdstip voor de radio klaar te zitten zoals dat in 1976 het geval was. Nu kunnen die afleveringen waar dan ook, op welk tijdstip dan ook, beluisterd worden.

Hij heeft geen idee meer van wat er door de jaren heen allemaal uit de mond van Dolman is gekomen.

Om weer vat op het geheel te krijgen las Haenen in de ochtend voor dit gesprek een van de eerste Dolman-hoorspelen hardop voor. Dammie van Geest, Haenens levens- en creatieve partner en bovendien de vertolker van Dokter Valentijn op het toneel, zat aan tafel. Moeiteloos schakelde Haenen tussen de hoge stem van Margreet die haar vader blijkt te verzorgen, de lage stem van ‘Vader’ en de tussenstem van ‘Moeder’ die toevallig belt en niet begrijpt waarom ‘Vader’ überhaupt zorg nodig heeft.

‘Wat heeft hij voor een ziekte?’ vraagt ‘Moeder’ aan Margreet Dolman.

‘Weet ik veel. Wat heb je eigenlijk voor een ziekte?’ vraagt Margreet aan ‘Vader’.

‘Kanker,’ zegt ‘Vader’.

‘Niet spotten. Ach. Hij heeft een griepje. Een supergriepje,’ zegt Margreet tegen ‘Moeder’.

We lachen aan tafel.

Even daarvoor had Haenen bij een andere passage geconstateerd dat de fictieve Dolman-hoorspelen net zo goed een voortzetting van zijn dagboeken zijn geweest. Margreet vertelt namelijk in de uitzending dat ze vroeger thuis naar ‘een of ander kutconcert op de radio’ moesten luisteren, dat ‘Vader’ zodra je iets wilde zeggen ‘sssst, stil even’ zei, of ineens ‘Vals!’ riep, als er iets niet helemaal zuiver klonk. ‘En zo was het thuis ook,’ zegt Haenen. ‘Ik zette in mijn kamertje dan heel hard de muziek van de Ray Conniff Singers op, het lichtste van het lichtste, dat vond mijn vader vreselijk. Dat werd gezien als verraad.’

De puberdagboeken van Haenen zijn in het boek *Ik heb bekend* (Podium, 2020) gebundeld. Hij hield ze als tijdschriften bij, met columns en plaatjes, met ‘brekend nieuws’, reportages, dialogen tussen zijn ouders en zijn twee broers. Ondertussen worstelde hij met zijn homoseksuele gevoelens, die in de jaren ’60 nog als een psychiatrische ziekte werden gezien en leefde hij toe naar het moment waarop hij uit de kast kwam en aan zijn ouders en de wereld bekende dat hij homo is.

In de jaren ’60 zette hij ook zijn eerste stappen in de media bij de AVRO-jongerenomroep Minjon. Hij ging van school en maakte op zijn achttiende een interview met dichter Rein Bloem (die ook zijn leraar Nederlands was) die opkwam voor de omstreden film *Schermerhoorn* van Mattijn Seip (1965) waarin homoseksualiteit een rol speelde. Minjon wilde het daarom niet uitzenden en Haenen bracht het onder bij VARA-radioprogramma *Uitlaat* dat onder redactie van Wim de Bie stond. Het werd Haenens eerste betaalde interview. Later in de jaren ’60 begon hij meer voor radio en televisie te werken en deed interviews voor onder andere KRO-, VARA- en VPRO-programma’s en kwam begin jaren ’70 bij ‘Op de Koffie, *Radio Weekblad voor de vrouw*’ onder leiding van Jeanne van Munster terecht.

Ondertussen stopte de vrolijke stroom dagboekverhalen en gebruikte hij zijn dagboeken alleen nog om af en toe zijn hart in te luchten. Het werd een plek om woede en verdriet te uiten, zonder dat hij veel context toevoegde over waarom hij boos of verdrietig was. De continuïteit verdween ook.

Die latere dagboeken zijn niet gebundeld uitgegeven omdat niet meer te achterhalen was waarom er bijvoorbeeld alleen maar krassen op een bladzijde stonden.

De geboorte van Margreet Dolman is, naast de ontmoeting met Dammie, de hoofdreden waarom hij helemaal stopte met het bijhouden van die dagboeken. Hij had een nieuwe manier gevonden om zichzelf te uiten en hier, in dit gesprek, vijftig jaar later, gezeten in zijn Franse buitenhuis, zal hij dat uit de doeken doen.

Waar kwam het prilste idee voor Margreet Dolman vandaan?

‘Ik was depressief en ik had een blokkade. Interviewen kon ik eigenlijk niet meer. Mensen die interviewen kennen het misschien wel, dat je zoveel informatie krijgt, dat je daar geen afstand meer van kunt nemen. Dat je je zo verdiept in andermans leven dat je je eigen gedachten of je eigen verhaal kwijtraakt. Ik was natuurlijk gewend om artistiek leeg te lopen in mijn dagboeken, maar dat ging niet meer. Dus zocht ik naar een manier om me te uiten, om alles dat er in me omging uit te dragen. Je móét het kwijt.

Ik had even genoeg van Hilversum en *Radio Weekblad*, toen STAD/Radio Amsterdam me vroeg om voor hen te gaan interviewen, en toen zei ik: “Ik wil liever gaan schrijven. Een serie over een vrouw, alleen in Amsterdam,” want het moest natuurlijk wel lokaal zijn. Ik dacht aan Adèle Bloemendaal om die rol te vertolken, maar daar was geen geld voor. Tege-

Opmaak, 1979

lijktijd had ik zin om een product te maken waar niemand anders bij betrokken was. Dus geen redactie of eindredacteur, geen overleg in Hilversum hoeven plegen. Ik dacht ook: zelf iets maken is financieel aantrekkelijk, want dan was je niet meer afhankelijk van de uurhonoraria die je kreeg voor een interview of voor een reportage.

Adèle Bloemendaal ging dus niet door en ik had zelf al ervaring met het inspreken van een stem. In *Beertje Colargol* speelde ik Raaf 12. Dus ik dacht, dan doe ik gewoon zelf een paar stemmen. Omdat ik zo vaak interviews had gedaan kon ik goed dialogen schrijven. Die gesprekken had ik teruggeluisterd en zo kreeg ik het ritme van het praten onder de knie. Je zegt iets en je leeft je in degene die gaat antwoorden in.

Ik mocht een aantal proefopnamen maken en ze vonden het leuk.'

Had je de naam 'Margreet Dolman' al meteen, of heeft ze nog anders geheten?

'Ja, ze was er gelijk. Het is ingewikkeld met namen. Die moeten nooit te komisch zijn, maar ook niet echt bestaand. "Dolman" is eigenlijk een grensgeval: "dol", "man". Maar je had toen ook "Dick Dolman", een bestaande Kamervoorzitter. Ik heb wel eens gezegd dat we familie waren en Dick Dolman heeft dat toen bevestigd.'

Wat voor soort vrouw had je voor ogen?

'Ik had niet echt een beeld. Ze is natuurlijk een afsplitsing van mezelf, misschien zoals ik me als vrouw zou gedragen. Maar ze is ook wel een combinatie van mijn moeder en mijn Tante Annie. Die was heel ongeremd. Ze ging gerust bij iemand op wie ze verliefd was door de ramen gluren, of het nu haar huisarts of een dirigent was.

Dolman is ook leeftijdsloos. Ze heeft aan de ene kant de oorlog meegemaakt en aan de andere kant wordt ze, ondanks dat we nu vijftig jaar verder zijn, niet echt ouder, eigenlijk als een soort stripfiguur.'

Hoe zag ze er in jouw hoofd uit?

'Lang wist niemand hoe ze eruitzag. Ze was immers alleen te horen. Ik wist het zelf ook niet. In mijn herinnering is ze niet concreet een persoon geweest. Het voordeel daarvan is ook dat je er alle kanten mee op kunt. Ze had alleen een schelle stem en dat was het. Om die stem vriendelijker te maken wilde ik er een zware stem tegenover zetten. Zo verzon ik Buster Fonteyn, een zwerver met een lage, misselijkmakende stem. En Bob Guttering kwam ook op bezoek bij haar, die klonk dan als een extreme nicht, maar was een hetero die heel veel

vrouwen versleten had. Leef tijden maakten me niet uit, want met je stem ben je ook niet gebonden aan leeftijd.

Ik verzon daarnaast Emmy Kapoek, de vrouw van Bob Guttering, en haar moeder Ral-dy. Die was toen al een jaar of 70, dus die zou nu 120 moeten zijn. Haar laten doodgaan is zonde, want het is zo'n leuke figuur die ook alles even verschrikkelijk vindt.'

(Zet zware stem op) 'Dit is toch een grote teringzooi.'

(Schakelt terug naar zijn normale stem) 'En dat Emmy vraagt: "Mama, waarom moest ik in de jeugdprostitutie?" En dat Ral-dy antwoordt: (zware stem) "Omdat je daar goed in was en ik geld nodig had."

Of dat Emmy vraagt: "Mama, ben je wel eens vreemdgegaan?" En dat Ral-dy dan antwoordt van niet, maar dan komt ze toch met een verhaal: (zware stem) "Ja, ik liep een keer buiten toen een bataljon matrozen achter me aan liep..." (normale stem) en dat dan blijkt dat ze met hen meeging en in een grote gangbang terecht kwam. Emmy zegt dan: "Goh, dat heb je nooit verteld..." En dan zegt Ral-dy: (zware stem) "Omdat je nooit in mij geïnteres-seerd bent geweest."

Dat vind ik dan leuk, omdat ze in een klap wéér de schuld bij haar legt, de woede in de afstraffing legt. Het is de uitvergroting van die compleet disfunctionele verhouding, zo extreem dat het onmogelijk is om het ooit goed te krijgen. De vraag van de een aan de ander is: "Alsjeblieft, hou van mij" en dan komt dat er nooit en wordt het telkens alleen maar erger. Dat is vaak ook hoe de maatschappij in elkaar zit: alleen maar verwijten. Die onredelijkheid in scène brengen, is heel leuk.

In *Sesamstraat* zit een scène waarin Grover (wiens stem door Haenen wordt vertolkt – IvW) in de bediening werkt en dan komt er een klant die bestelt "nummer 2" van het menu. En dan komt Grover even later met het cijfer 2 aan. Dan zegt die klant: "Nee, ik bedoel niet het cijfer 2, ik bedoel het tweede gerecht op de menukaart." En dan gaat Grover naar de keuken en zegt: "Die lastige klant is er weer." Dus de klant krijgt de schuld en dat is voor kinderen erg grappig: geconfronteerd worden met onredelijkheid, terwijl je het gelijk aan je kant hebt.'

Dus door naar zulke scènes te kijken en je in te leven, krijg je de kans om te ontsnappen aan de verwachtingen die er zijn: dat je je hoort te gedragen en in te houden?

'Ja. En het is heel leuk om te schrijven. Dat vind ik nog steeds.'

Hoe ging je te werk? Had je een verhaal uitgedacht, met een spanningsboog? Iets wat de hoofdpersoon moest overkomen, waardoor ze een verandering door zou maken?

‘Nee, ik schreef het op de ochtend voor de opname en vanuit de actualiteit of de stemming die ik die dag had. Soms hebben veel mensen dezelfde stemming op hetzelfde moment. Het kan met het weer, met de politiek of wat dan ook te maken hebben. Je voelt het en iemand anders kan denken: “Ja, maar dat heb ik ook!” Met Dolman vergrootte ik dat gevoel uit. Als ik neerslachtig was, dan zei ik dat ze aan het gas wilde, dat ze lid was van de Club van Depressivi. Ik hoopte dat mensen die zelf depressief waren weer wat vrolijker werden door de overdrijving. Ik werd dat zelf ook. Mijn tante Annie, die jaren in een psychiatrische inrichting heeft gezeten, die bleek naar Dolman te luisteren en er wat aan te hebben. Ze belde op en zei: “Ik ben weer even bij de Club van Depressivi hoor, Paul.” Die club had Dolman eens verzonnen.

Naast het uitvergrooten en daarmee relativeren van mijn stemming was het ook een manier om mijn verleden te verwerken. Mijn vader was een vreselijke perfectionist. Hij zei niet dat een concert mooi was, maar merkte alleen op dat iemand ‘vals’ speelde. Hij lette erg op de details. Als hij een sinaasappel schoonmaakte, mocht er geen spatje gemorst worden, anders was zijn dag bedorven. Ik denk dat ik door hem een antipathie had tegen leren omdat hij constant bezig was met studeren, lesgeven, met filosofen aanhalen, leeroverdracht altijd vanuit de boeken, nooit vanuit eigen levenservaring. Hij heeft ook nooit eens gezegd dat hij het jammer vond dat het met mijn moeder was misgelopen. En mijn moeder deed dat trouwens ook niet, die vroeg zich niet af waarom ze niet dichterbij elkaar waren gekomen. Ze had straatvrees en ik nam het altijd voor haar op, moest bij mijn vader onderhandelen over hoeveel huishoudgeld ze kreeg. Ik probeerde mijn moeder uit de put te halen maar dat lukte nauwelijks. Daarom vind ik het altijd leuk om in al mijn werk te proberen om het publiek uit de put te halen, hun een leuk moment te bezorgen. Dat lukt beter.’

De eerste uitzendingen duurden tien minuten. Was STAD/Radio Amsterdam enthousiast over wat je maakte?

‘De eerste jaren wel, althans de redactie (De Raad van Toezicht niet zozeer) maar na een paar jaar hoorde ik via via dat hoofdredacteur Leo Jacobs wilde dat ik ermee zou stoppen. Hij wilde met me afspreken. Tijdens dat gesprek zei ik: “Voordat jij begint, ik vind de tien minuten die ik nu heb, te weinig. Ik zou toch meer willen, kan ik niet een uur krijgen?” En zowaar vond hij dat een goed idee. Toen kreeg ik tussen vijf en zes op zondagmiddag. En ik schreef daar geen hoorspelen van een uur voor, dat ging niet. Daarom begon ik het uit te breiden met telefoongesprekken met luisteraars die konden inbellen.’

LP-Presentatie, 1978

Met Jan Carmiggelt, eindredacteur, 1978

Schreef je de tekst op de minuut?

‘Nee, ik wilde een herkenbaar begin en een herkenbaar eind. Ik begon met Sinatra’s ‘Saturday night, is the loneliest night in the week’ en een lange tune. En ik eindigde ook met een lange tune die ik dan kon oprekken als ik niet genoeg had geschreven om de uitzending mee te vullen. Omdat ik het fijn vond om een duidelijke afronding te hebben, liet ik Dolman altijd eindigen met: “Ik ga me maar weer even verschonen,” dat werkte wel goed. Het was ook leuk om allerlei onmogelijke dingen te verzinnen, zoals dat Ivo Samkalden, destijds de burgemeester van Amsterdam, naar Dolman zou bellen om te zeggen dat hij af en toe zomaar mensen in de stad opbelde om te vragen wat ze van hem vonden, omdat hij ook eenzaam en onzeker was. Dat zou hij nooit echt hebben gedaan, maar ik vond het leuk om daarmee te spelen, om hem ook die positie te geven in de uitzending. Hoe ver kun je daarmee gaan? Waar liggen de grenzen eigenlijk? Het moet geloofwaardig blijven, terwijl het toch ook absurd mag worden. Dan komt die burgemeester langs bij Dolman en de volgende stap is natuurlijk dat ze de slaapkamer moet laten zien.’

Heeft dat wel eens voor ophef gezorgd?

‘De enige keer dat mensen echt boos waren, was toen ik door een sportprogramma van STAD/Radio Amsterdam werd gevraagd om de uitzending te presenteren. Ik ging de uitslagen emotioneel voorlezen en ik weet niet meer wat ik zei, iets van “Ajax-Feyenoord, 2-8” of zo en dan echt hard huilen. Nou, de telefoon stond roodgloeiend. Dat m’n ballen eraf geschoten moesten worden zo ongeveer. Maar verder hoorde ik eigenlijk zelden dat mensen iets te ver vonden gaan. Ook niet toen Dolman een huis-aan-huis-enquêteur binnen liet komen en zei dat hij zulke mooie dijen had. Dan vraagt ze of zij ze even zonder broek mag zien en dat eindigt dan met dat ze die huis-aan-huis-enquêteur gaat pijpen, inclusief smakgeluiden. Daar belde niemand over.’

Maak je je er zorgen over hoe mensen van nu kijken naar wat je toen hebt geschreven?

‘Nee, dat niet.’

In veel verhalen spat de seks ervan af. En in een liedje dat 'Hé kleine pot' heet, gaat het niet alleen over 'potten', maar ook over 'poten'. Dat zijn woorden die mensen nu misschien aanstootgevend vinden. Zou je dat erg vinden of zou je dat met een korrel zout nemen?

‘Nee, je moet het in de tijd zien waarin het geschreven is. Ik ga er ook van uit dat de verutting van nu tijdelijk is en dat er gewoon weer een nieuwe stroming van vrijheid komt.’

Was het in de jaren '70 belangrijk om die woorden wél te gebruiken?

Ja, het was leuk om het wél te zeggen eigenlijk. En daarmee ook op te komen voor de homogemeenschap en voor ruimdenkendheid, te benoemen wat lang onbenoemd was gebleven. Er een geuzennaam van te maken. En je mag ook vinden dat het beschaafder moet hoor, maar dat is geen reden om het te veroordelen.

Ik had bijvoorbeeld een luisteraar die inbelde in de Dolman-uitzending, mevrouw Groeneweg, een heel religieuze vrouw, die ook naar die pijpsscènes luisterde en de radio blijkbaar niet uitzette, maar het aangreep om in de uitzending tegen Dolman te zeggen dat ik wat beschaafder moest worden.

En er was een andere luisteraar, mevrouw Lodewijks, een echte Amsterdamse, die belde in om me advies te geven: ik moest gewoon uitgaan, lekker gaan dansen, niet thuis gaan zitten mekkeren over mijn eenzaamheid. Zij nam het allemaal niet zo nauw.

Ik bracht ze met elkaar in contact. Dan zei Groeneweg dat Lodewijks mij niet dat soort adviezen moest geven, dat ze me op het foute pad zou brengen. En Lodewijks zei dan weer dat Groeneweg een tut was. Maar ze bleven allebei luisteren. Ze dachten blijkbaar ook dat het echt was.’

En die drang tot grensoverschrijding zit ook in jezelf, zijn het jouw wilde fantasieën die je via Dolman uit kunt leven?

‘Ja, het is je eigen fantasie natuurlijk. Het is leuk om dingen te zeggen en te doen die je normaal niet hoort te zeggen of hoort te doen. Uit het keurslijf breken en de vrijheid opzoeken. Daarom vond ik het ook leuk om een boekje te maken dat *Dingen die men niet zegt* heet. Met verhalen waarin dingen worden gezegd die je anders niet zegt. Natuurlijk trek ik het naar het absurde, maar ik probeer toch dicht bij de werkelijkheid te blijven en ondertussen te reageren op de actualiteit. Ik voel me betrokken bij de maatschappij en dit is mijn manier om dat te uiten, om dat te verwerken ook: wat speelt er in de politiek, wat vind ik daarvan?’